

Короткі повідомлення

УДК 594.38 (477.8)

Гураль-Сверлова Н.В.¹, Обедніна І.С.²

**ПЕРША ЗНАХІДКА СИНАНТРОПНОГО НАЗЕМНОГО МОЛЮСКА
Oxuchilus translucidus (GASTROPODA, PULMONATA, ZONITIDAE)
НА ЗАКАРПАТТІ**

Oxuchilus translucidus (Mortillet, 1854) – наземний молюск з не встановленим точно природним ареалом, який може охоплювати Кавказ [10] та/або територію східної Туреччини та північного Ірану [9]. Завезений людьми до різних європейських країн та до Ізраїлю [9]. Наприкінці ХХ ст. *O. translucidus* був вказаний для Києва [2], що можна вважати першою достовірною знахідкою цього виду на території України, та, очевидно, помилково для Канівського заповідника [5]. Для Запоріжжя та Харківів його деякий час помилково наводили як кримський вид *Oxuchilus diaphanellus* (Круніcki, 1836) [6].

До останнього часу були відомі окремі знахідки *O. translucidus* у різних частинах континентальної України (рисунок) – в адміністративних межах Вінницької, Донецької, Запорізької, Миколаївської, Харківської, Хмельницької [7] та Одеської [8] областей. Згадували цей вид також для урбанізованих територій Криму [1].

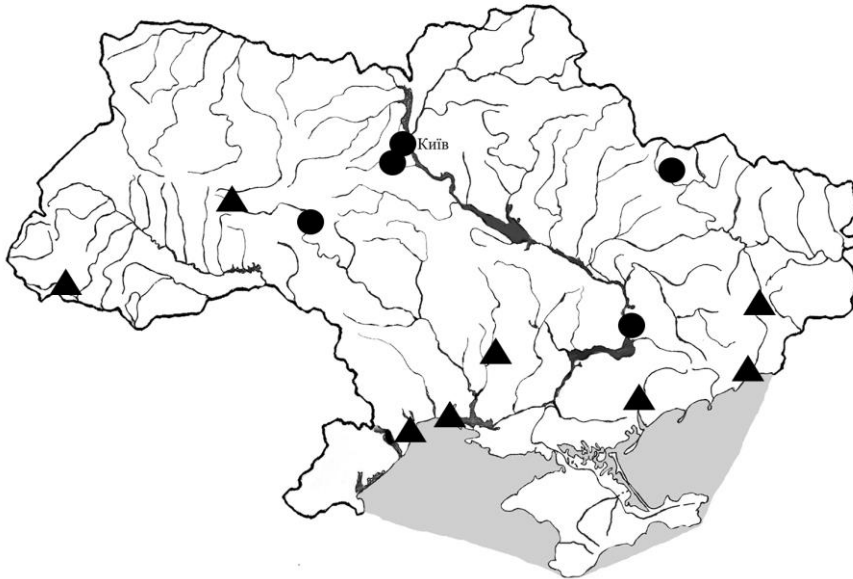


Рис. Картосхема знахідок *Oxuchilus translucidus* на території континентальної України: кружками позначено анатомічно перевірені знахідки, трикутниками – матеріали, визначені виключно за конхологічними ознаками.

Для Закарпатської області [3] та, загалом, для Українських Карпат *O. translucidus* досі не був відомий. Велика вибірка цього виду зібрана в березні 2016 р. на присадибній ділянці на околиці с. Велика Добронь (вул. Молодіжна) Ужгородського р-ну разом з іншими видами наземних молюсків: *Cochlicopa lubrica* (O.F. Müller, 1774), *Vallonia pulchella* (O.F. Müller, 1774), *Vertigo pygmaea* (Draparnaud, 1801), *Fruticicola fruticum* (O.F. Müller, 1774), *Monacha cartusiana* (O.F. Müller, 1774), *Cepaea vindobonensis* (Férussac, 1821), *Helix lutescens* Rossmässler, 1837. Сухі черепашки передано на зберігання до малакологічного фонду Державного природознавчого музею НАН України (інв. № 3896).

Зібрана вибірка містить 21 черепашку різновікових особин *O. translucidus*. Проміряні за наступною схемою [4] 4 найбільші екземпляри при $4^{1/2} - 4^{3/4}$ обертах мають ширину черепашки 7,1-7,9 мм. Пупок вузький, його ширина становить близько 1/10 ширини черепашки або трохи менше. Останній оберт у 2-2,5 рази ширший ніж передостанній. Вказані параметри повністю відповідають існуючим описам черепашок *O. translucidus* [7, 9, 10 та ін.]. Черепашки іншого синантропного представника родини Zonitidae – *Oxychilus draparnaudi* (Beck, 1837), нещодавно відміченого нами для Закарпатської області [3], за однакової кількості обертів мають більші розміри [4, 9] та, переважно, дещо ширший пупок [4].

Описана знахідка *O. translucidus* є найзахіднішою з відомих місцезнаходжень цього виду на території України (рисунок). Вона доповнює перелік синантропних видів наземних молюсків, розповсюджених у Закарпатській області [1, 3] та, загалом, в Українських Карпатах.

1. Балашов И. Охрана наземных моллюсков Украины. – Киев, 2016. – 272 с.
2. Байдашников А.А. Наземная малакофауна Украинского Полесья. Сообщ. 1. Видовой состав и связь моллюсков с растительным покровом // Вестн. зоол. – 1992. – № 4. – С. 13-19.
3. Гураль-Сверлова Н.В., Гураль Р.И. Видовой состав наземных моллюсков Закарпатской области // Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Серія Біологія. – 2016. – Вип. 40. – С. 32-37.
4. Гураль-Сверлова Н.В., Гураль Р.И. *Oxychilus draparnaudi* и *Oxychilus cf. mortilleti* (Gastropoda, Pulmonata, Zonitidae) на территории Украины // Зоол. журн. – 2017. – Т. 96, № 4. – С. 375-382.
5. Корнюшин А.В. Наземная малакофауна грабово-дубовых лесов среднего Приднепровья // Труды ЗИН АН СССР. – 1988. – Т. 176. – С. 109-120.
6. Сверлова Н.В., Хлус Л.Н., Крамаренко С.С. и др. Фауна, экология и внутривидовая изменчивость наземных моллюсков в урбанизированной среде. – Львов, 2006. – 226 с.
7. Balashov I., Gural-Sverlova N. Was there *Oxychilus diaphanellus* outside Crimea? On the variability of synanthropic *Oxychilus translucidus* in Ukraine (Stylommatophora, Zonitidae) // Ruthenica. – 2014. – Vol. 24, No. 1. – P. 25-29.
8. Kovtun O.A., Vargovitsh R.S., Son M.O., Balashov I.A. Invasive land snail *Oxychilus translucidus* (Stylommatophora, Zonitidae) in the catacombs of Odessa (Ukraine) // Vestn. zool. – 2017. – Vol. 51. – № 4. – P. 353-354.
9. Welter-Schultes F. European non-marine molluscs, a guide for species identification. – Göttingen: Planet Poster Editions, 2012. – 697 p.
10. Wiktor A. Ślimaki łądowe Polski. – Olsztyn, 2004. – 302 s.

¹ Державний природознавчий музей НАН України, Львів
e-mail: sverlova@pip-mollusca.org

² м. Берегове, Закарпатська обл.